

DATOS IDENTIFICATIVOS

Conceptos, teorías e métodos en traballo social

Materia	Conceptos, teorías e métodos en traballo social			
Código	O05G220V01302			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Méndez Fernández, Ana Belén			
Profesorado	Méndez Fernández, Ana Belén			
Correo-e	anabel@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Trátase dunha asignatura de carácter obrigatorio, incluída no módulo do título de grao denominajdo: OTraballo Social, conceptos, métodos, teoría e aplicación. Dentro deste sitúase na materia denominada:Métodos, modelos e técnicas de Traballo Social. Ten por obxectivo principal que o alumnado se achegue a intervención profesional do Traballo Social, coñecendo e anlizano o seu concepto tanto clásico como dende unha perspectiva crítica. Para operar de forma científica na profesión de Traballo Social é imprescindible que o alumnado coñeza, manexe e analice as diferentes perspectivas teórico metodolóxicas da disciplina para garantir unha adecuada intervención. Sin olvidar que calquera perspectiva empregada debe estar en consoancia có respcto os Dereitos Humanos.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
A2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
A3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
A4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
A5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
A6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
A8	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a esixencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
A9	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
A11	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
A12	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc

A14	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
A15	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
A19	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
A21	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
A23	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
A28	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
A29	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Capacidade reflexiva
B8	Capacidade de xestión da información
B9	Resolución de problemas
B10	Toma de decisións
B14	Habilidades nas relacións interpersoais
B15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
B16	Razoamento crítico
B17	Compromiso ético
B18	Aprendizaxe autónoma
B19	Adaptación a novas situacións
B21	Liderado
B23	Motivación pola calidade
B24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
1.-Coñecer e comprender os conceptos básicos da intervención profesional tanto intrínsecos como extrínsecos, así como a dimensión ideolóxica implícita na intervención e a metodoloxía profesional.	A6 A9 A11 A29	B1 B3 B8 B15 B16 B18 B23
3.-Coñecer e comprender criticamente as diferentes perspectivas teóricas e metodolóxicas en Traballo Social e a súa repercusión na práctica profesional.	A6 A8 A9 A11 A12 A19 A28 A29	B1 B2 B3 B9 B15 B16 B24
2.-Ser capaz de analizar a natureza das relacións entre profesionais, usuarios e as potencialidades e dificultades que as marcan, tendo en conta aspectos relativos ao xénero, a clase e a diversidade cultural e as súas implicacións metodolóxicas	A1 A8 A9 A12 A14 A28	B3 B14 B17 B19 B21 B24
10.-Coñecer e ser capaz de aplicar as diferentes fases do proceso metodolóxico da intervención profesional e a súa interrelación coa teoría, obxecto e fines do Traballo Social.	A1 A2 A9 A11 A15	B1 B2 B3 B8 B16 B18 B23

4.-Ser capaz de identificar as situacións de risco e crise e priorizar a toma de decisións na aplicación do proceso metodolóxico.	A2 A9 A11 A21	B1 B2 B3 B8 B9 B10
5.-Coñecer os modos de implicar aos usuarios/as dos servizos de Traballo Social para incrementar os seus recursos, a súa capacidade e o seu poder para influir nos factores que afectan a súa vida e na súa toma de decisións.	A3 A8 A12 A14 A19 A29	B1 B3 B15 B16 B17 B21 B24
6.-Ser capaz de analizar e valorar as consecuencias das distintas tomas de decisións no momento de seleccionar e aplicar as diversas opcións metodolóxicas.	A4 A6 A9 A11 A23	B1 B2 B3 B8 B9 B10 B16 B17
7.-Adquirir habilidades básicas para coñecer, comprender e aplicar unha terminoloxía axeitada as diferentes perspectivas teórico-metodolóxicas.	A6 A28 A29	B1 B2 B3 B8 B16 B23
8.-Adquirir habilidades básicas para analizar, contextualizar e avaliar críticamente os textos e documentos científicos relacionados coa teoría e metoloxía da intervención profesional.	A28	B1 B2 B3 B8 B18
9.-Adquirir habilidades básicas para aplicar a autocrítica en ideas, comportamentos e habilidades personales/sociais para evitar a interferencia nas aplicacións metodolóxicas.	A5 A6	B3 B14 B16 B17 B23 B24

Contidos

Tema

1.-Conceptos, características e contextos da intervención profesional en Traballo Social. Implicación de los usuarios de los servicios de Trabajo Social. Participación, potenciación, defensa y acompañamiento.	Non hai.
2.-Método e metodoloxía en Traballo Social: Definicións e conceptos.	Non hai.
3.-Análise do método: relacións teoría/método, obxecto, fins e opcións metodolóxicas.	Non hai.
4.-Aproximación ás diferentes perspectivas teóricas e metodolóxicas na intervención profesional.	No hai.
5.-O proceso metodolóxico en Traballo Social. Estudio detallado e aplicacións dos compoñentes básicos. A utilización dos recursos sociais na intervención profesional. Os recursos sociais como medio e no como fin.	No hai.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	30	30	60
Seminarios	22.5	20	42.5
Traballos tutelados	0	30	30
Probas de tipo test	2	14	16
Outras	0.5	1	1.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	Exposición xeral por parte da profesora dos contidos da materia. A fin de garantir e mellorar o proceso de ensinanza-aprendizaxe o alumnado deberá leer previamente os contidos que se desenvolverán en cada sesión e elaborará un documento coas dúbidas surxidas durante a lectura dos mesmos, promovendo así sesións interactivas e que respondan as necesidades concretas do alumnado.
Seminarios	Empregaránse como complemento das sesións maxistrais. Consistirán en lectura previa de textos e documentos para ser debatidos e expostos nas sesións. Así como análise e resolución de exercios prácticos que garanten a integración teórico-práctica da asignatura. Si se considera oportuno para o desenvolvemento dalgunha cuestión concreta traerense expertos a aula.
Traballos tutelados	O alumnado deberá leer, analizar, comprender, e extraer conclusións dun libro (ou conxunto equivalente de artigos) relacionado coas competencias e contidos da materia, así como manexo de bibliografía complementaria relacionada. Esta actividade terá carácter autónomo e será grupal. Ten como obxectivo principal a familiarización coa literatura profesional, a aprendizaxe colaborativa en grupos, búsqueda de información en bases de datos, presentación por escrito e capacidade de argumentación e defensa de carácter académico-científico.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminarios	A atención personalizada será de tres tipos: 1.-Na aula, durante as sesións dos seminarios para complementar a comprensión das clases maxistrais e o traballo tutelado. 2.-No despacho do profesor, no horario de titorías. Dirixidas a calquera cuestión da materia, así como para dúbidas relacionadas coas sesións maxistrais e as actividades do seminario. 3.-A través do correo electrónico, sempre e cando a consulta o permita.
Traballos tutelados	A atención personalizada será de tres tipos: 1.-Na aula, durante as sesións dos seminarios para complementar a comprensión das clases maxistrais e o traballo tutelado. 2.-No despacho do profesor, no horario de titorías. Dirixidas a calquera cuestión da materia, así como para dúbidas relacionadas coas sesións maxistrais e as actividades do seminario. 3.-A través do correo electrónico, sempre e cando a consulta o permita.
Probas	Descrición
Outras	A atención personalizada será de tres tipos: 1.-Na aula, durante as sesións dos seminarios para complementar a comprensión das clases maxistrais e o traballo tutelado. 2.-No despacho do profesor, no horario de titorías. Dirixidas a calquera cuestión da materia, así como para dúbidas relacionadas coas sesións maxistrais e as actividades do seminario. 3.-A través do correo electrónico, sempre e cando a consulta o permita.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Seminarios	O alumnado para garantir o desenvolvemento da materia deberá traer realizas as tarefas encomendadas para cada sesión do seminario (esquema das lecturas e/ou resolución de exercios así como a súa exposición cando lles corresponda). Só poderá ser avaliado positivamente neste apartado si cumpre coas tarefas solicitadas de forma correcta (en tempo e forma).	10 máximo
Traballos tutelados	Nas sesións dos grupos medios, asesorarase, orientarase e realizaranse tarefas en relación a un traballo relacionado coa temática da materia, proposto pola profesora. Estas tarefas son de obrigado cumprimento, en presentación en tempo e forma para ser avaliado positivamente. Terá carácter grupal e presentarase por escrito con formato de traballo académico.	30 máximo
Probas de tipo test	Proba tipo test de resposta única. Constará de 20 ou 40 preguntas baixo o sistema de acertos-erros. Cada erro descontará 0'25. O número de preguntas netas para aprobar serán 13 ou 26. Versará sobre os contidos da materia desenvolvidos nas sesións maxistrais e nos seminarios. No examen parcial liberatorio constará de 20 ou 40 preguntas tipo test de resposta única. O número de respostas netas para aprobar será de 13 ou 26 (acertos-erros).	40 máximo
Outras	Defensa do traballo tutelado. A hora e día para cada grupo será marcada pola profesora e discriminará individualmente a nota do traballo tutelado. Só se procederá a defensa si o traballo tutelado entregado por escrito está aprobado.	20

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para poder superar a materia deberán aprobarse previamente e de forma independente cada unha das probas previstas no apartado de avaliación. En todo caso, o alumnado non poderá ser avaliado se non presenta en tempo e forma en tarefas encomendadas para os seminarios e o traballo tutelado.

Advírtese o alumnado que non se gardará ningunha nota para o curso seguinte, este aspecto rixe tanto para o alumnado asistencial como non asistencial.

SISTEMAS DE AVALIACIÓN

1.-ALUMNADO ASISTENCIAL: será considerado como tal aquel que teña unha asistencia mínima do 80% ás sesións maxistras e un 80% aos seminarios. En caso de non cumprir con este requisito serán avaliados como alumnado non asistencial. O alumnado asistencial terá un examen parcial, con carácter liberatorio, previo a convocatoria oficial, de toda ou parte da materia. As modalidades así como a puntuación é a que está establecida nas metodoloxías de avaliación.

Lembrar que só se poderá aprobar a materia, cando se obteña un aprobado en cada unha das metodoloxías de forma independente.

2.-ALUMNADO NON ASISTENCIAL: aquel alumnado que non cumpra os requisitos mínimos de asistencia ás clases (maxistral e seminarios). Este alumnado será avaliado nunha proba final global e única que consistirá en (cada unha das partes deberá estar aprobada por independente para poder superar a asignatura):

- a.-Examen final na convocatoria oficial tipo test (igual formato e sistema de corrección que para os asistentes). Este examen versará sobre os contidos teóricos das sesións maxistras e seminarios. Puntuará un 40%
- b.-Entrega dun dossier que recolla os traballos realizados polo alumnado asistencial para as tarefas dos seminarios e dos contidos relacionados co traballo tutelado (previamente a súa entrega deberá estar supervisado, con carácter obrigatorio, pola profesora). Puntuará un 10%
- c.-Pregunta de desenvolvemento: versará sobre os aspectos e materiais relacionados co traballo tutelado, levarase a cabo sempre que se teña superado a primeira parte do examen tipo test. (avalía as competencias obtidas polo alumnado asistencial no traballo tutelado). Puntuará un 30%
- d.-Defensa oral (será convocado pola profesora en hora e día) dos contidos desenvolvidos no apartado c. Puntuará un 20%

ADVERTENCIA: O seguimento continua das actividades de aula, realizarase a través da Plataforma Fatic, polo tanto todo o alumnado matriculado (tanto asistencial como non asistencial) debe estar inscrito en dita plataforma desde o inicio de curso.

SEGUNDA CONVOCATORIA

Na convocatoria de xullo serán avaliadas só aquelas probas e competencias que non se superaran na convocatoria anterior.

As datas de exame pódense consultar to Taboleiro de anuncios da Facultade de Ciencias de Educación ou na páxina Web da Facultade no seguinte enlace: <http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>

Bibliografía. Fontes de información

Varios, **Revista de Servicios Sociales y Política Social**, números 57 e 58,

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA:

- Matus Sepúlveda, T. (2002): *Propuestas contemporáneas en Trabajo Social: hacia una intervención polifónica*. Buenos Aires, Espacio.
- Payne, M. (1995): *Teorías contemporáneas del Trabajo Social. Una introducción crítica* (Trad. José Real). Barcelona, Paidós (Original en inglés, 1991).
- Vélez Restrepo, O.L. (2003): *Reconfigurando el Trabajo Social. Perspectivas y tendencias contemporáneas*. Buenos Aires, Espacio.
- Acebo Urrechú, A. (1992): *Trabajo social en los servicios sociales comunitarios*. Madrid, Consejo General de Colegios Oficiales de Diplomados en Trabajo Social y Asistentes Social-Siglo XXI.

- Aguilar Idáñez, M.J. y Ander-Egg, E. (1995): *Diagnóstico social: conceptos y metodología*. Buenos Aires, Lumen.
- Blanco Roca, M.L. (2001): Trabajo Social, eficacia institucional y desarrollo afectivo. *Revista de Servicios Sociales y Política Social*, 54, 109-121.
- Chambon, D. S. et al (2001): *Foucault y el Trabajo Social*. Granada, Maristán.
- De la Rosa Gimeno, P. (2000): Análisis e interpretación diagnóstica. En Martínez, M.J. (Coord.) *Para el Trabajo Social. Aportaciones teóricas y prácticas*. Granada, Maristán.
- De Robertis, C. y Pascal, H. (1994): *La intervención colectiva en trabajo social. La acción con grupos y comunidades* (Trad. C. Tello). Buenos Aires, El Ateneo (Original en francés, 1987).
- Howe, D. (1999): *Dando sentido a la práctica. Una introducción a la Teoría del Trabajo Social*. Granada, Maristán.
- Kisnerman, N. (1998): *Pensar el Trabajo Social: una introducción desde el construccionismo*. Buenos Aires, Lumen-Humanitas.
- Navarro Pedreño, S. (2004): *Redes sociales y construcción comunitaria. Creando (con)textos para una acción ecológica*. Madrid, CCS.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Ética e traballo social/O05G220V01502
 Proceso de planificación en traballo social/O05G220V01504
 Traballo social grupal e comunitario/O05G220V01604
 Traballo social individual e familiar/O05G220V01505

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Psicoloxía: Métodos e técnicas de investigación social/O05G220V01403
 Psicoloxía: Psicoloxía social/O05G220V01303

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Antropoloxía: Antropoloxía social e cultural/O05G220V01101
 Epistemoloxía do traballo social/O05G220V01204
 Introducción ao traballo social/O05G220V01105
 Psicoloxía: Psicoloxía básica/O05G220V01103
 Socioloxía: Socioloxía xeral/O05G220V01203

Outros comentarios

- 1.-Traballar e estudar de xeito continuado mellora notablemente a superación da materia, xa que é unha materia que require asentar de forma continúa os contidos.
 - 2.-Leer os temas da sesión maxistral previamente a mesma, co fin de mellorar a comprensión da explicación xeral da profesora, así como traer elaboradas as dúbidas a aula para poder resolvelas en función das necesidades do alumnado.
 - 3.-Levar o día as actividades planificadas para cada seminario.
 - 4.-Non saltarse as pautas de organización para o traballo tutelado.
 - 5.-Plantexar todas as dúbidas sobre calquer aspecto da materia a profesora, tanto na aula (en relación os contidos e exercicios) como nas titorías de despacho (para outros aspectos relacionados coa materia ou para afondar en dúbidas que por cuestión de tempo non sexa posible facelo na aula). A utilización das titorías ten un carácter fundamental (tanto para alumnado asistencial como non asistencial) coa fin de facilitar o desenvolvemento e superación da materia.
 - 6.-Para o alumnado non asistencial recoméndase iniciar unha titorización desde o inicio da materia, cara os aspectos teóricos e fundamentalmente para desenvolver adecuadamente a parte da proba final que equivale o traballo tutelado do alumnado asistencial.
-